

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Економічний факультет

Кафедра менеджменту і маркетингу

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Менеджмент

Освітня програма «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “28” серпня 2020 р.

. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Менеджмент
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень
Викладач (-і)	Копчак Юрій Степанович, доц., к.е.н., доц. менеджменту і маркетингу, Шурпа Світлана Ярославівна доц., к.е.н., доц. менеджменту і маркетингу
Контактний телефон викладача	+380968069136 +380501304480
E-mail викладача	yurii.kopchak@pnu.edu.ua svitlana.shurpa@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний, заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку консультацій, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://kmim.pnu.edu.ua/графік-консультацій/ .
2. Анотація до курсу	
<p>Менеджмент – це наука, що вивчає і розкриває сукупність принципів, методів, засобів і форм управління виробництвом з метою підвищення його ефективності; раціональні способи управління діловими організаціями; це особлива галузь наукових знань і професійної спеціалізації управляючих-менеджерів, які складають адміністративний штат, а їхня функція полягає в керівництві людьми в організаціях з метою досягнення поставлених цілей, використовуючи працю та інтелект працівників, а також цілеспрямована мотивація персоналу на ринковий успіх підприємства.</p> <p>Предмет менеджменту – процеси, методи та інструментарій управління діяльністю підприємства; вивчення засад управлінської діяльності таких, як закони, закономірності, принципи, механізми та моделі, що використовуються в управлінні організаціями, підприємствами, корпораціями, господарськими товариствами тощо; проектування систем менеджменту.</p> <p>Об’єкт менеджменту – процес управління виробничо-господарською діяльністю підприємств, корпорацій, господарських товариств, об’єднань та інших організацій.</p> <p>Програма навчальної дисципліни для очної форми навчання складається з 1 змістового модуля:</p> <p>Змістовий модуль 1.</p> <p>Тема 1. Вступ до менеджменту. Середовище організації і менеджерів.</p> <p>Тема 2. Планування і стратегічний менеджмент. Ухвалення управлінського рішення.</p> <p>Тема 3. Підприємництво і менеджмент нових підприємств. Структура та проектування організації.</p> <p>Тема 4. Організаційні зміни та інновація. Менеджмент людських ресурсів.</p> <p>Тема 5. Керування індивідуальною поведінкою. Мотивація роботи працівників.</p> <p>Тема 6. Лідерство в організації. Комунікації в організаціях.</p> <p>Тема 7. Менеджмент груп та команд. Керування контролюванням.</p> <p>Тема 8. Комплексне керування якістю. Зарубіжні системи менеджменту.</p> <p>Програма навчальної дисципліни для заочної форми навчання складається з 1 змістового модуля:</p> <p>Змістовий модуль 1.</p> <p>Тема 1. Вступ до менеджменту. Середовище організації і менеджерів.</p> <p>Планування і стратегічний менеджмент. Ухвалення управлінського рішення. Підприємництво і менеджмент нових підприємств.</p>	

Тема 2. Структура та проектування організації. Організаційні зміни та інновація. Менеджмент людських ресурсів. Керування індивідуальною поведінкою.
Тема 3. Мотивація роботи працівників. Лідерство в організації. Комунікації в організаціях. Менеджмент груп та команд. Керування контролюванням. Комплексне керування якістю.

3. Мета та цілі курсу

Метою викладання навчальної дисципліни «МЕНЕДЖМЕНТ» є виклад студентам теоретичних основ сучасного менеджменту як самостійного виду професійної діяльності – управління в умовах ринкової економіки, формування у майбутніх фахівців сучасного управлінського мислення та системи спеціальних знань у сфері менеджменту, розуміння концептуальних основ системного управління організаціями; формування навичок організаційного проектування; формування умінь моніторингу основних ситуаційних факторів зовнішнього середовища; набуття умінь з прийняття обґрунтованих управлінських рішень та формулювання цілей діяльності підрозділів організації, набуття умінь оцінки діючих та створення ефективних структур управління організацією та механізмів координації діяльності виконавців та їх груп; формування навичок визначення центрів відповідальності організаційного формування.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни «МЕНЕДЖМЕНТ» є:

- розкриття сутності основних понять і категорій науки управління, функцій управління й процесів ухвалення управлінських рішень;
- формування та реалізації принципів та закономірностей становлення та розвитку менеджменту;
- викладення методики використання базових інструментів управління організаціями;
- характеристика впливу різних факторів на ефективність системи управління організацією;
- послідовності розробки, прийняття та реалізації управлінських рішень;
- інформаційного та комунікаційного забезпечення процесів управління;
- застосування стилів керівництва та лідерства в менеджменті;
- розрахунку показників ефективності менеджменту.

1.3. **Цілі** навчальної дисципліни згідно з вимогами освітньої програми:

1. Студент повинен знати:

- 1.1. Сутність менеджменту та його методологічні засади.
- 1.2. Сутність понять і категорій дисципліни та загальних закономірностей формування, функціонування і розвитку систем менеджменту; зміст та послідовність виконання процесів реалізації його функцій.
- 1.3. Зміст процесів формування і розвитку організацій у сучасному світі, їх взаємозв'язок з іншими процесами, які відбуваються у суспільстві.
- 1.4. Загальні, часткові і специфічні закони та принципи в реальній діяльності організації.
- 1.5. Основні етапи становлення теорії менеджменту як наукової дисципліни, а також методологічне підґрунтя основних шкіл і напрямків, у тому числі вітчизняної.
- 1.6. Перспективи розвитку сучасних організацій, зокрема, з урахуванням світового досвіду.
- 1.7. Зміст, відмінності та особливості функцій та методів менеджменту.
- 1.8. Особливості діяльності менеджера на різних рівнях управління.
- 1.9. Основи управління організаційними комунікаціями.
- 1.10. Сутність та основні принципи організації менеджменту на підприємстві.
- 1.11. Підходи до управління персоналом на сучасній фірмі, основні інструменти його ефективної мотивації.
- 1.12. Підходи до визначення та оцінки ефективності управління;

2. Студент повинен уміти:

- 2.1. Формулювати визначення понятійного апарату дисципліни.
- 2.2. Застосовувати системний підхід до вирішення проблем управління організацією.
- 2.3. Обирати ефективні моделі та технології ухвалення управлінських рішень та розробляти їх у відповідності до конкретної ситуації.

- 2.4. Здійснювати моніторинг основних ситуаційних факторів зовнішнього середовища діяльності організації.
- 2.5. Формулювати цілі діяльності підрозділів організації.
- 2.6. Реалізовувати інструменти організаційного проектування (структуризація та розподіл завдань між виконавцями та їх групами у підрозділі).
- 2.7. Створювати ефективні механізми координації діяльності виконавців та їх груп.
- 2.8. Визначати центри відповідальності організаційного формування.
- 2.9. Застосовувати стиль керівництва, який відповідає вимогам ситуації.
- 2.10. Створити ефективну систему комунікації в організації.
- 2.11. Оцінити та підвищити ефективність діючої структури управління організацією.

3. Студент повинен мати навички:

- 3.1. Управління колективами виконавців.
- 3.2. Виконання функцій фахівця з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.
- 3.3. Здійснення розподілу робіт та проектування робіт в організації.
- 3.4. Делегування повноважень і розподілу відповідальності з виконання функцій управління.
- 3.5. Визначення діапазону контролю в різних структурних підрозділах організації.
- 3.4. Прийняття рішень та надання пропозицій щодо рівня підвищення ефективності діяльності підприємства.

4. Компетентності

Інтегральна компетентність

ІК 1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК7. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

5. Програмні результати навчання

ПРН 3. Мати навички письмової та усної професійної комунікації державною й іноземною мовами.

ПРН 7. Демонструвати підприємливість в різних напрямках професійної діяльності та брати відповідальність за результати.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу 90 год.

Вид заняття	Очна форма навчання	Заочна форма навчання
	Загальна кількість годин	
лекції	16	6
семінарські заняття / практичні / лабораторні	14	6
самостійна робота	60	78

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/вибірковий
3	076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	2	Нормативний

Тематика курсу (очна форма навчання)

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Вступ до	1	[1, 2, 5, 6]	Опрацювати	4	До

менеджменту. Середовище організації менеджерів.	і лекція, 1 семінарське заняття		лекційний матеріал. Підготуватися до семінарського заняття.		наступного заняття за розкладом
Тема 2. Планування і стратегічний менеджмент. Ухвалення управлінського рішення.	1 лекція, 1 семінарське заняття	[1, 2, 3, 5, 8,]	Опрацювати лекційний матеріал. Пройти тестування до теми	5	До наступного заняття за розкладом
Тема 3. Підприємництво і менеджмент нових підприємств. Структура проектування організації.	та 1 лекція, 1 семінарське заняття	[2, 4, 6, 7,10]	Опрацювати лекційний матеріал. Підготуватися до семінарського заняття	5	До наступного заняття за розкладом
Тема 4. Організаційні зміни та інновація. Менеджмент людських ресурсів.	1 лекція, 1 семінарське заняття	[1, 2, 6, 7, 10]	Опрацювати лекційний матеріал. Підготуватися до семінарського заняття	4	До наступного заняття за розкладом
Тема 5. Керування індивідуальною поведінкою. Мотивація роботи працівників.	1 лекція, 1 семінарське заняття	[1, 4, 6, 9]	Опрацювати лекційний матеріал. Пройти тестування до теми	4	До наступного заняття за розкладом
Тема 6. Лідерство в організації. Комунікації в організаціях	1 лекція, 1 семінарське заняття	[1, 2, 7, 8,]	Опрацювати лекційний матеріал. Підготуватися до семінарського заняття	5	До наступного заняття за розкладом
Тема 7. Менеджмент груп та команд. Керування контролюванням.	1 лекція, 1 семінарське заняття	[1, 4, 7, 10]	Опрацювати лекційний матеріал. Підготуватися до семінарського заняття.	4	До наступного заняття за розкладом
Тема 8. Комплексне керування якістю. Зарубіжні системи менеджменту.	1 лекція	[2, 3, 5, 7, 10]	Опрацювати лекційний матеріал. Пройти	4	

			тестування до теми		
Тематика курсу (заочна форма навчання)					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Вступ до менеджменту. Середовище організації менеджерів. Планування стратегічний менеджмент. Ухвалення управлінського рішення. Підприємництво і менеджмент нових підприємств.	1 лекція, 1 семінарське заняття	[1, 2, 3, 5, 6, 8]	Опрацювати лекційний матеріал. Підготуватися до семінарського заняття.	10	До наступного заняття за розкладом
Тема 2. Структура проектування організації. Організаційні зміни та інновація. Менеджмент людських ресурсів. Керування індивідуальною поведінкою.	1 лекція, 1 семінарське заняття	[2, 4, 6, 7, 9, 10]	Опрацювати лекційний матеріал. підготуватися до семінарського заняття.	10	До наступного заняття за розкладом
Тема 3. Мотивація роботи працівників. Лідерство організації. Комунікації організаціях. Менеджмент груп та команд. Керування контролюванням. Комплексне керування якістю.	1 лекція, 1 семінарське заняття	[1, 3, 4, 6, 7, 9]	Опрацювати лекційний матеріал. Пройти тестування до теми.	10	До наступного заняття за розкладом
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	100 бальна– 50 балів протягом семестру та 50 балів за екзамен “відмінно” – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, наводить повний обґрунтований розв’язок прикладів та задач, аналізує причинно-наслідкові зв’язки; вільно володіє науковими термінами; “добре” – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до розв’язання конкретних прикладів та задач, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності розв’язках;				

	<p>“задовільно” – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання до розв’язання конкретних прикладів та задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні твердження та причинно-наслідкові зв’язки;</p> <p>“незадовільно” – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.</p>
Вимоги до письмової роботи	Студент виконує індивідуальну презентаційну роботу, яка є допуском до складання заліку. Головна мета її – перевірка самостійної роботи студентів в процесі навчання, виявлення ступеня засвоєння ними теоретичних положень курсу.
Семінарські заняття	Практичне заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з предмету, вирішення сформульованих завдань, їх перевірка та оцінювання.. За метою і структурою практичні заняття є ланцюжком, який пов’язує теоретичне навчання і навчальну практику з дисципліни, а також передбачає попередній контроль знань студентів. Оцінка за практичне заняття враховується при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни
Умови допуску до підсумкового контролю	<ul style="list-style-type: none"> - оцінка за відповіді та тестування під час аудиторних занять (30 балів); - оцінка за індивідуальну (презентаційну) роботу (10 балів); - оцінка за самостійну роботу (10 балів).

7. Політика курсу

Підсумковою формою контролю є екзамен, який проводиться виключно у письмовій формі. Максимальна кількість 50 балів за екзаменаційну роботу. Структура білета включає 4 завдання. Правильна відповідь на 1,2 і 3 завдання білету оцінюється максимум 10 балів, 4 завдання білету оцінюється максимум 20 балів.

Модульний контроль здійснюється письмово або за допомогою комп’ютерної техніки. За рішенням викладача він може включати 25 або 50 тестових питань і оцінюватися по 0,5 та 1 балів за правильну відповідь відповідно. Максимальна сума балів за правильно виконаний тест – 10 балів.

Студентам, які мають з навчальної дисципліни оцінку від 1 до 49, були недопущені або не з’явилися на екзамен, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість відповідно до графіку ліквідації академзаборгованості за встановленими правилами.

Навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей) виконуються самостійно.

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Засвоєння пропущеної теми лекції з поважної причини перевіряється під час складання підсумкового контролю. Пропуск лекції з неповажної причини відпрацьовується студентом відповідно вимог кафедри, що встановлені на засіданні кафедри (співбесіда, виконання письмового завдання згідно запропонованої викладачем теми тощо).

Пропуски семінарських занять відпрацьовуються в обов’язковому порядку, незалежно від причини пропуску, згідно з графіком консультацій, при цьому виставляється оцінка, а «нб» округляється. Поточні „2”, отримані студентом під час засвоєння відповідної теми на практичному занятті перескладаються викладачеві, який веде заняття до складання підсумкового контролю з обов’язковою відміткою у журналі обліку роботи академічних груп.

8. Рекомендована література

1. Балановська Т.І., Гоголя О.П., Троян А.В. Менеджмент: навчальний посібник. Київ: ЦП «Компринт», 2017. 465 с.
2. Гоголя О.П., Харенко Г.А. Менеджмент діяльності підприємств на ринку товарів і послуг. Навчальний посібник. Київ. 2018. 410 с.
3. Коваленко О, Федоренко В., Мошек Г. Менеджмент організації. Теорія та практика. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 808 с.
4. Кучеренко Д. Г. Менеджмент. Курс лекцій. 2-ге вид. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 184 с.
5. Майкл Х. Мескон, Майкл Альберт, Франклин Хедоури. Основи менеджмента. К.: Диалектика, 2020. 672 с.
6. Негрей М., Тужик К. Теорія прийняття рішень. К.: Центр навчальної літератури, 2018. 272 с.
7. Павлова І.І. Нематеріальна мотивація як чинник економічної безпеки підприємства. Соціально-трудові відносини: теорія та практика. 2017. № 2(6). С. 197–203.
8. Пітер Ф. Друкер Виклики для менеджменту ХХІ століття. К.: КМ-БУКС, 2020. 240 с.

Наукові публікації

9. Баланюк І. Ф., Ткач О. В., Копчак Ю. С. Баланюк С. І. Методологія та організація маркетингового менеджменту на сучасному підприємстві. *Вісник Прикарпатського університету. Серія: Економіка*. Вип. 12. Івано-Франківськ: Плай, 2017. С. 202-209.
10. Копчак Ю.С., Баланюк І.Ф., Ткач О. В. Баланюк С.І. Маркетинговий менеджмент у діяльності підприємств. *Науковий збірник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*, Вип. І. Т. 3, 2016. С.291-297.
11. Драган О.І., Тертична Л.І. Вплив сучасних змін у менеджменті персоналу на розвиток менеджменту продуктивності підприємства. *Інфраструктура ринку*. Вип. 46. 2020, С. 45-49. URL http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/46_2020_ukr/9.pdf

Викладач _____ Копчак Ю.С.